

Voordracht voor de raadsvergadering van

woensdag 13 en donderdag 14 februari 2019

Jaar 2019
Afdeling 1
Nummer 113
Publicatiedatum 6 februari 2019
Agendapunt 30
Datum besluit B&W 15 januari 2019

Onderwerp

Instemmen met het instellen van een Klimaatfonds en instemmen met het aanpassen van het Duurzaamheidsfonds.

Met deze voordracht stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst van openbare
besluiten wordt
gepubliceerd

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien de voordracht van burgemeester en wethouders,

Besluit:

Deel 1: Instellen Klimaatfonds

1. In te stemmen met:
 - a. Een overige bestemmingsreserve in te stellen onder de naam Klimaatfonds met als doel: “passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam”.
 - b. In te stemmen met het instellen van het Klimaatfonds voor de periode 2019-2025 – in afwijking van de nota Reserves en Voorzieningen die stelt dat overige bestemmingsreserves voor een periode van twee jaar worden ingesteld.
 - c. Als voorwaarden voor onttrekkingen uit het Klimaatfonds vast te stellen dat:
 - i. De besteding past binnen het doel van het fonds: bijdragen aan investeringen die bijdragen aan de realisatie van de ambities om (a) Amsterdam in 2050 klimaatneutraal te laten zijn en om (b) Amsterdam in 2040 aardgasvrij te laten zijn.
 - ii. Investeringsen dienen gerealiseerd te worden binnen de gemeentegrenzen. Een beperkt deel van investeringen waar het Klimaatfonds een bijdrage aan levert kan gelegen zijn buiten de gemeente maar binnen de Metropool Regio Amsterdam.
 - iii. In het voorstel wordt toegelicht op welke wijze de investering past binnen de visie op de inzet van het Klimaatfonds, zoals opgenomen in het bestedingsperspectief.
 - iv. Cijfermatig wordt toegelicht hoe de voorgestelde besteding bijdraagt aan (één van) de doelen van het fonds.
 - v. Er wordt aangegeven hoe en in welke mate de investering wordt gedekt uit de reguliere investeringsplanning van betrokken instelling of sector, uit

- besparingen op de energie- en onderhoudslasten en/of uit bijdragen van andere overheden en derden.
- vi. Er wordt aangegeven welk financieel instrumentarium ten laste van het Klimaatfonds wordt ingezet. Daarbij gelden de gemeentelijke beleidskaders voor dit instrumentarium en worden de lasten van de inzet van het instrumentarium integraal ten laste van het Klimaatfonds gebracht.
- vii. De risico's van de investering en de maatregelen om deze te beheersen zijn beschreven.
- d. In te stemmen met het doteren van € 150 miljoen aan het Klimaatfonds ten laste van het Vereveningsfonds en dit te doen in vier gelijke jaarschijven van € 37,5 miljoen in 2019, 2020, 2021 en 2022.
- e. In te stemmen met de werkwijze dat bestedingsvoorstellen ten laste van het Klimaatfonds boven € 1 miljoen ter goedkeuring aan de raad dienen te worden voorgelegd en in te stemmen met de begroting voor bestedingen ten laste van het Klimaatfonds van € 3,0 miljoen in 2019.
2. Kennis te nemen van het bestedingsperspectief voor het Klimaatfonds, waarin de financiële strategie, de scope en het indicatieve meerjarenperspectief voor de inzet van het Klimaatfonds is beschreven.
3. Kennis te nemen van de inrichting van rapportagecyclus over het Klimaatfonds:
- In de P&C-cyclus rapporteert het college over besteding van het fonds.
 - Bij de jaarlijkse programmatische actualisatie van de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal actualiseert het college het bestedingsperspectief met de verwachte bestemming van het fonds en bestedingsplanning.

Deel 2. Aanpassen Duurzaamheidsfonds

4. In te stemmen met een risicoreservering ten laste van de reserve Duurzaamheidsfonds van € 1,5 miljoen als risicodekking voor openstaande leningen uit het Duurzaamheidsfonds, zodat de gemeente tot € 30 miljoen aan door het Duurzaamheidsfonds verstrekte leningen uit kan hebben staan
5. In te stemmen met het niet-revolverend inzetten van € 25,0 miljoen uit de reserve Duurzaamheidsfonds voor een aanvullende versnelling van de transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad met een begrote onttrekking van € 5,5 miljoen in 2019, € 7,5 miljoen in 2020, € 6,0 miljoen in 2021 en € 6,0 miljoen in 2022.
6. In te stemmen met een begrotingswijziging waarin de consequenties van besluiten 1, 4 en 5 zijn verwerkt.

Wettelijke grondslag

- Artikel 160, eerste lid, onder b gemeentewet. Het college is bevoegd beslissingen van de raad voor te bereiden en uit te voeren, tenzij bij of krachtens de wet de burgemeester hiermee is belast.
- Artikel 189, eerste lid jo artikel 212, eerste lid van de gemeentewet en artikel 6, eerste lid van de financiële verordening gemeente Amsterdam. Voor alle taken en

activiteiten brengt de raad jaarlijks op de begroting de bedragen die hij daarvoor beschikbaar stelt, alsmede de financiële middelen, die hij naar verwachting kan aanwenden. De raad stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid vast, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie. De raad autoriseert dat met het vaststellen van de begroting of een begrotingswijziging.

Bestuurlijke achtergrond

In het coalitieakkoord *'Een nieuwe lente en een nieuw geluid'* wordt uitgesproken dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij en in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Om dit te bewerkstelligen wordt een fonds met 150 miljoen euro gestart ("Er komt een fonds voor de Energietransitie/Amsterdam Aardgasvrij dat wordt gevuld met 150 miljoen euro"). Het akkoord vermeldt eveneens dat "de regels voor het Duurzaamheidsfonds worden aangepast". Deze voordracht vult deze twee punten nader in.

Motie

Parallel aan de uitwerking van dit voorstel voor het Klimaatfonds is bij vaststelling van de begroting 2019 een motie ingediend die ook betrekking heeft op de financiële consequenties van Amsterdam Klimaatneutraal. Het gaat om de motie 1158 – Klimaatrechtvaardigheid, die het college vraagt om uitgangspunten voor een rechtvaardige energietransitie op te stellen en dat in uitvoeringsplannen expliciet te benoemen. In de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 beklemtoont het college dat klimaatrechtvaardigheid, dan wel het voorkomen van klimaatonrechtvaardigheid, een van de randvoorwaarden vormt voor het beleid uit de routekaart en dat het leidend principe 'de vervuiler betaalt' is. In het Bestedingsperspectief Klimaatfonds dat de regels en uitgangspunten vastlegt voor de inzet van middelen voor de uitvoering van de Routekaart, wordt in de paragraaf 3.2 Uitgangspunten voor bestedingsperspectief gezegd dat de energietransitie financieel rechtvaardig en woonlastenneutraal moet verlopen met name voor mensen met een smalle beurs.

Onderbouwing besluit

In het coalitieakkoord *'Een nieuwe lente en een nieuw geluid'* zijn stevige ambities opgenomen om vanuit de gemeente een bijdrage te leveren aan de energietransitie. De coalitie heeft uitgesproken dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij en in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Om dit te bewerkstelligen heeft zij afgesproken een fonds in het leven te roepen van 150 miljoen euro. Bovendien heeft zij afgesproken de spelregels voor het bestaande Duurzaamheidsfonds te willen aanpassen.

De gemeente heeft om deze doelstellingen te realiseren het programma *'Amsterdam Klimaatneutraal'* in het leven geroepen. Het plan is eind 2018 een routekaart, stap 1 op te stellen. Deze routekaart is een uitnodiging aan de stad om het gesprek aan te gaan, hoe deze doelstelling te realiseren en daar actief mede-eigenaar van te zijn. Parallel aan het opstellen van de Routekaart, stap 1 is dit voorstel opgesteld voor het instellen van een Klimaatfonds en voor het aanpassen van de systematiek van het Duurzaamheidsfonds. In dit voorstel wordt dus het financiële instrumentarium bij de routekaart Klimaatneutraal uitgewerkt. De collegevoorstellen voor de routekaart en het financieel instrumentarium worden gelijktijdig en in onderlinge samenhang geagendeerd.

In deze voordracht stelt het college aan de raad voor over te gaan tot het instellen van het Klimaatfonds, het vaststellen van bestuurlijke spelregels voor het fonds, het kennis nemen van het bestedingsperspectief voor het Klimaatfonds, het aanpassen van de systematiek van het Duurzaamheidsfonds en het instemmen met een versnellingsimpuls ten laste van deze reserve.

Besluit deel 1: Instellen Klimaatfonds

Het instellen van een fonds om vanuit de gemeente Amsterdam een bijdrage te leveren aan de transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad is een belangrijke stap. De internationale gemeenschap heeft een mondiale opgave afgesproken die zich uitstrekt tot het jaar 2050. Dit weerspiegelt zich in de afspraken die in het coalitieakkoord zijn gemaakt. Het Klimaatfonds is daarmee een belangrijk bestuurlijk instrument dat voor langere tijd een aanmerkelijke impact heeft op de gemeentefinanciën. Dat geldt in ieder geval voor deze coalitieperiode en mogelijk voor een langere periode gedurende de transitie. Dat betekent dat we het Klimaatfonds nu goed moeten structureren.

Het college kiest er voor aan de inzet van het fonds spelregels te verbinden met een bestuurlijk karakter. Het voorstel is uit te gaan van een over-all doelstelling voor het fonds en een serie procesmatige voorwaarden voor de besteding van het fonds: wie beslist over de inzet van het fonds, aan welke voorwaarden dient een voorstel te voldoen en hoe wordt gerapporteerd over de inzet van het fonds? Daarnaast wordt in een aparte notitie een visie op de inzet van het fonds geformuleerd, die als globaal bestedingsperspectief voor het fonds geldt. Dit bestedingsperspectief is geen kader, maar geeft wel aan in welke richting en vanuit welke strategie bestedingsvoorstellen worden voorbereid. Dat betekent dat geen gedetailleerde inhoudelijke voorwaarden aan de besteding uit het fonds worden verbonden. De ervaring leert dat dat soort voorwaarden in de loop van de jaren gaan knellen met de praktijk van het realiseren van de doelstellingen, waarvoor het fonds is ingesteld.

De Gemeenteraad is verantwoordelijk voor besluitvorming over de investeringen ten laste van het fonds. Het college kan besluiten over besteding beneden 1 miljoen euro. Binnen het college is de wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid verantwoordelijk voor de voorbereiding van besluiten tot besteding van middelen uit het Klimaatfonds in samenwerking met de wethouder wiens inhoudelijke portefeuille de bestemming betreft.

Ambtelijk wordt het beheer van het fonds ondergebracht bij de directie Ruimte en Duurzaamheid. Vanuit deze directie worden de bestedingsvoorstellen voorbereid in samenspraak met de vakdirectie die inhoudelijk trekker is. Voorstellen boven 1 miljoen euro, die aan de raad worden voorgelegd, zullen worden voorgelegd aan het MT R&E, waarin de directeuren van het cluster van het ruimtelijk domein samenwerken. Binnen de directie R&D wordt een rolscheiding tussen de inhoudelijk verantwoordelijke programma-manager en de fondsbeheerder aangebracht. De fondsbeheerder adviseert in overleg met DMC over de doelmatigheid van bestedingen uit het fonds.

Het college legt haar visie op de inzet van het Klimaatfonds vast in een bestedingsperspectief. Dat is als bijlage bij dit voorstel gevoegd. In het bestedingsperspectief worden in hoofdlijnen de scope, de uitgangspunten, de gemeentelijke rolopvatting, de strategie per transitiepad en een indicatief

meerjarenperspectief beschreven.

De strategie voor de energietransitie is in Amsterdam, maar ook elders in Nederland, een ontwikkeltraject. De inzet voor de transitie is de afgelopen periode sterk geïntensiveerd, maar we moeten samen onze partners in de stad en in het land nog veel uitvinden. Dat geldt ook voor de financiële strategie en het bestedingsperspectief. Het is zaak om het inzicht in de financiële opgave van het programma te verdiepen. Hiervoor zal het college een bestuursopdracht aan de ambtelijke organisatie formuleren. Gelijk met het gesprek met de stad zal per transitiepad een businesscase worden uitgewerkt. Wanneer de definitieve routekaart aan de raad wordt voorgelegd zal aan de hand van deze businesscases ook het bestedingsperspectief nader zijn uitgewerkt. Dit verdiepte bestedingsperspectief zal dan ter instemming aan de raad worden voorgelegd.

1a. In te stemmen met een overige bestemmingsreserve in te stellen onder de naam Klimaatfonds met als doel: “passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam”.

Het Klimaatfonds wordt vormgegeven als een overige bestemmingsreserve bij het programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid en Milieubeheer. Doel van deze overige bestemmingsreserve is om vanuit de gemeente investeringen in de stad te ondersteunen die bijdragen aan de transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad, die rechtvaardig zijn in de verdeling van de lusten en de lasten en passen bij de rol van de gemeente.

De inhoudelijke opgave voor het Klimaatfonds wordt gegeven in de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal. Als doel staat centraal dat Amsterdam in 2050 klimaatneutraal is en in 2040 aardgasvrij. Het tweede doel is dienstbaar aan het eerste, maar heeft een zelfstandige status. De gemeente ordent haar inzet naar de transitiepaden, zoals die in het nationale klimaatbeleid zijn opgenomen en ook in de Routekaart, stap 1.

1b. In te stemmen met het instellen van het Klimaatfonds voor de periode 2019-2025 – afwijkend van de nota Reserves en Voorzieningen, die stelt dat overige bestemmingsperiodes voor een periode van twee jaar worden ingesteld.

Het Klimaatfonds wordt ingesteld voor de periode 2019-2025. In de beleidsnota Reserves en Voorzieningen is als uitgangspunt geformuleerd dat overige bestemmingsreserves worden ingesteld voor maximaal twee jaar. In het coalitieakkoord is echter voorzien dat het Klimaatfonds in vier jaar wordt gevoed. Deze middelen moeten vervolgens aan projecten worden toegekend en feitelijk worden besteed. De realisatie van dit soort projecten kent na het projectbesluit een doorlooptijd van enkele jaren. Daarom wordt het Klimaatfonds ingesteld voor een langere periode. Iedere twee jaar zal de bestemmingsreserve worden geëvalueerd, waarbij zal worden bekeken hoe de feitelijke toekenningen en bestedingen uit het fonds verlopen.

Daarbij zal ook worden betrokken wat voor de gemeente de opgave van de transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad op langere termijn is en hoe het Klimaatfonds daarin kan voorzien. De voeding van het fonds waartoe nu wordt besloten is toereikend voor de gemeentelijke bijdragen waartoe in deze collegeperiode wordt besloten. De transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad zal echter enkele decennia vergen.

1c. Als voorwaarden voor onttrekkingen uit het Klimaatfonds vast te stellen dat:

Het fonds wordt ingesteld voor een belangrijke doelstelling van de gemeente Amsterdam. Het is cruciaal dat de middelen in het fonds bewust worden ingezet voor het realiseren van de doelstellingen van de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal. Omvangrijke reservering van middelen brengt het risico met zich mee dat de middelen worden ingezet voor bestemmingen die slechts zijdelings bijdragen aan het doel van het fonds. Dat zou niet doelmatig zijn en afbreuk doen aan het realiseren van de beoogde transitie. Daarom wordt een aantal voorwaarden geformuleerd aan de kwaliteit van de onderbouwing van voorstellen om middelen uit het fonds te onttrekken.

i. De besteding past binnen het doel van het fonds: ondersteunen van investeringen die bijdragen aan de realisatie van de ambities om (a) Amsterdam in 2050 klimaatneutraal te laten zijn en om (b) Amsterdam in 2040 aardgasvrij te laten zijn.

ii. Investeringsen dienen gerealiseerd te worden binnen de gemeentegrenzen. Een beperkt deel van investeringen waar het Klimaatfonds een bijdrage aan levert kan gelegen zijn buiten de gemeente maar binnen de Metropool Regio Amsterdam.

De transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad maken is een opgave die de gemeentegrenzen kan overschrijden. Investeringsen in de regio kunnen bijdragen aan de realisatie van dit doel in Amsterdam. Daarom dient mogelijk te zijn het fonds in te zetten buiten de stad maar binnen de MRA, maar wel in beperkte mate.

iii. In het voorstel wordt toegelicht op welke wijze de investering past binnen de visie op de inzet van het Klimaatfonds, zoals opgenomen in het bestedingsperspectief.

Voor de inzet van het fonds worden geen inhoudelijke kaders vastgesteld. Wel legt het college haar visie op de inzet van het Klimaatfonds vast in een bestedingsperspectief (zie beslispoint 2). In bestedingsvoorstellen wordt aangegeven hoe deze passen binnen deze visie.

iv. Cijfermatig wordt toegelicht hoe de voorgestelde besteding bijdraagt aan (één van) de doelen van het fonds.

De doelmatigheid van de bestedingen is een belangrijk toetspunt voor de bestemming van middelen uit het Klimaatfonds. Bij ieder voorstel dient gekwantificeerd te worden aangegeven in welke mate het voorstel bijdraagt aan reductie van de CO₂-uitstoot en/of het van het aardgas halen van woningen en vastgoed in de stad.

v. Er wordt aangegeven hoe en in welke mate de investering wordt gedekt uit de reguliere investeringsplanning van betrokken instelling of sector, uit besparingen op de energie- en onderhoudslasten en/of uit bijdragen van andere overheden en derden.

De transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad vraagt omvangrijke investeringen, die zich maar deels terugverdienen. Deze worden gedaan door burgers, vastgoedeigenaren, netbeheerders, energiebedrijven en andere ondernemingen. Deze investeringen zijn alleen voor de stad en de gemeente te dragen als ze in belangrijke mate meeliften op de bestaande investerings – en vervangingsplanning. Het is belangrijk dat bij de inzet van het Klimaatfonds rekening wordt gehouden met dekking

die al op andere wijze is voorzien en/of besparingen op energie- en/of onderhoudslasten. Elk bestedingsvoorstel dient te zijn voorzien van een businesscase, waarin dit is uitgewerkt.

vi. Er wordt aangegeven welk financieel instrumentarium ten laste van het Klimaatfonds wordt ingezet. Daarbij gelden de gemeentelijke beleidskaders voor dit instrumentarium en worden de lasten van de inzet van het instrumentarium integraal ten laste van het Klimaatfonds gebracht.

De vorm van de financiële inzet vanuit het Klimaatfonds kan verschillen afhankelijk van de opgave en de ordening van het speelveld. Daarbij wordt gezocht naar een maximale impact van de gemeentelijke inzet in termen van CO2-reductie en aardgasvrij maken van vastgoed en in termen van hefboom naar de financiële inzet van andere partijen in de stad. Te denken valt aan gemeentelijke tenders, investeringsbijdragen, subsidies, leningen en/of garanties. De meest effectieve inzet wordt per project beoordeeld en aan de raad voorgesteld. Daarbij gelden de gemeentelijke beleidskaders voor de inzet van financieel instrumentarium, zoals de nota Leningen en garanties. Indien bij de inzet indirecte lasten voor de gemeentefinanciën komen kijken, zoals bijvoorbeeld risicodekkingen, komen die ten laste van het Klimaatfonds.

vii. De risico's van de investering en de maatregelen om deze te beheersen zijn beschreven.

Aan de investeringen uit het Klimaatfonds zullen ook financiële, technische en maatschappelijke risico's verbonden zijn. Elk bestemmingsvoorstel dient voorzien te zijn van een risicoparagraaf met risicoanalyse en bijbehorende beheersmaatregelen.

1d. In te stemmen met het doteren van € 150 miljoen aan het Klimaatfonds ten laste van het Vereveningsfonds, en dit te doen in gelijke delen van € 37,5 miljoen in 2019, 2020, 2021 en 2022.

Dit beslispunt is een financieel-technische uitwerking van het in het coalitieakkoord opgenomen voornemen om het Klimaatfonds in vier jaar te vullen vanuit het Vereveningsfonds. In het meerjarenperspectief van het Vereveningsfonds is al met deze onttrekking rekening gehouden.

1e. In te stemmen dat concrete bestedingsvoorstellen ten laste van het Klimaatfonds boven 1 miljoen ter goedkeuring dienen te worden voorgelegd en in te stemmen met de begroting voor bestedingen ten laste van het Klimaatfonds in 2019 van € 3,0 miljoen

De bevoegdheid voor bestedingen uit het Klimaatfonds ligt bij de Gemeenteraad. De Gemeenteraad neemt daarvoor jaarlijks een begrotingsbesluit voor de geplande onttrekking aan het fonds. Voor de feitelijke toekenning van middelen uit het fonds spreken raad en college af dat een projectbesluit ter goedkeuring aan de raad wordt voorgelegd. Over bestedingen beneden 1 miljoen euro kan het college direct beslissen.

De transitie bevindt zich nog in haar startfase. Er moet nog veel worden uitgevonden en de machine zal op gang moeten worden gebracht. Dat betekent dat de komende jaren het aantal voorstellen voor toekenning van middelen uit het Klimaatfonds nog overzichtelijk zal zijn en dat er nog veel keuzes over de vormgeving van de transitie moeten worden gemaakt. Dat rechtvaardigt projectgewijze agendering in de raad.

Naar verwachting is over een paar jaar sprake van meer routine en een hoger realisatievolume. Tegen die tijd zal een meer programmatische wijze van agenderen, waarbij in één keer wordt besloten over een hele jaarschijf meer in de rede liggen. Daarbij hoort tegen die tijd een andere rolverdeling tussen raad en college, waarbij de raad meer op hoofdlijnen over de inzet van het Klimaatfonds beslist. Vooralsnog is dat nog niet aan de orde.

De investeringen uit het fonds zullen zorgvuldig moeten worden voorbereid. Dat betekent dat het uitgave-ritme niet gelijk zal lopen met het voedingsritme van het fonds. De verwachting is dat de middelen die in 2019 in het fonds stromen voor circa 50% dit jaar toegekend zullen worden door middel van concrete project- of bijdragebesluiten. Daarna zal het toekenningsritme op lopen.

De concrete besteding zal ten opzicht van dit toekenningsritme na-ijlen. Naar de huidige verwachting wordt 150 miljoen euro in deze collegeperiode toegekend en circa 75 miljoen euro in deze collegeperiode daadwerkelijk besteed. Bij de verdieping van het bestedingsperspectief in het najaar van 2019 zal dit toekennings- en kasritme worden geactualiseerd.

2. Kennis te nemen van het bestedingsperspectief voor het Klimaatfonds, waarin de financiële strategie, de scope en het indicatieve meerjarenperspectief voor de inzet van het fonds is beschreven.

Het college legt haar visie op de inzet van het Klimaatfonds vast in een bestedingsperspectief. Dat is als bijlage bij dit voorstel gevoegd. In het bestedingsperspectief worden in hoofdlijnen de scope, de uitgangspunten, de gemeentelijke rolopvatting, de strategie per transitiepad en een indicatief meerjarenperspectief beschreven.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het Duurzaamheidsfonds wordt ingezet om de transitie naar een energieneutrale stad te versnellen en daarbij een hefboom te creëren voor private investeringen. In dit voorstel wordt deze filosofie met name verbonden aan het Klimaatfonds. In dit fonds brengt het college immers de middelen onder voor een investeringsimpuls gericht op een klimaatneutrale stad, die uit het vereveningsfonds wordt overgeheveld. De gemeente zal bij de inzet van het Klimaatfonds een aantal uitgangspunten hanteren:

1. Bereik maximaal resultaat voor de ingezette euro
2. Heb inzicht in de opgave, de omvang van investeringen, besparingen, resterende onrendabele top
3. Kies als gemeente bewust de eigen rol per transitiepad afhankelijk van de ordening van het speelveld
4. Werk samen met het rijk en zet haar aan tot een actieve regulerende en financiële rol
5. Kies voor een lerende, adaptieve strategie, die maximaal innovatie in de samenleving/markt uitlokt
6. Maak onderscheid tussen financiering van investeringen en bekostiging van onrendabele delen daarvan
7. Zorg met de gemeentelijke middelen voor een vliegwiel voor investeringen van private partijen en particulieren
8. Geen energiearmoede! De transitie moet financieel rechtvaardig zijn

De Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal wordt geordend langs de transitiepaden van het landelijke klimaatbeleid. Dit zijn ook de paden waarover aan de klimaattafels overleg plaatsvindt om te komen tot een nationaal klimaatakkoord. De scope van het Klimaatfonds valt niet één op één samen met de Routekaart. De inzet van het fonds is meer gefocust aan de hand van de ordening van het financiële speelveld, de eigen rol en bijdragen die de gemeente voor ogen heeft en de aanwezigheid van programmatische of structurele budgetten binnen de gemeente.

Per transitiepad wordt in het bestedingsperspectief de financiële strategie en de rol voor de gemeente geschetst:

- *Gebouwde omgeving:* Het draait hier om de investeringen om de gebouwde omgeving energiezuiniger te maken, af te koppelen van het aardgas en te voorzien van duurzame warmte. Op dit transitiepad zijn zéér omvangrijke investeringen nodig van eigenaren van woningen en vastgoed, energiebedrijven en netbeheerders. Deze investeringen worden gekenmerkt door een grote onrendabele top in de bestaande bouw. De gemeente ziet op dit transitiepad een regierol voor zichzelf om samen met bewoners, instellingen en private partijen, de transitie voor elkaar te krijgen. Ze stimuleert daarbij actief de transitie. Dat zal van de gemeente een forse financiële inzet vergen.
- *Mobiliteit:* Hier zal de transitie naar emissieloze voertuigen door innovatie en ontwikkeling van de markt in een aantal jaren rendabel worden. De gemeente zal hier regulerend, faciliterend en stimulerend optreden. De gemeente kan daarbij de transitie mogelijk maken met investeringen in de infrastructuur – wegen, sporen, paden, maar ook laadpalen. Deze beweging draagt ook bij aan het streven naar een betere luchtkwaliteit. Hier voor heeft het college in het coalitieakkoord middelen uit het mobiliteitsfonds vrijgemaakt. Aanvullende inzet vanuit het Klimaatfonds ligt niet in rede.
- *Duurzame elektriciteit:* Op dit pad draait het om het verduurzamen van de elektriciteitsvoorziening. Voor de opwek en inkoop van duurzame elektriciteit worden in de routekaart aparte doelstellingen opgenomen. De businesscase voor met zon en wind duurzaam opgewekte elektriciteit wordt steeds rendabeler. Vooralsnog helpen de SDE-subsidie en andere maatregelen van het rijk hier om de onrendabele top weg te nemen. Voor de gemeente ligt hier financieel gezien een beperkte aanjagende rol – bijv. om het elektriciteitsnet slimmer te maken. De inzet uit het Klimaatfonds voor deze transitie zal daardoor beperkt zijn.
- *Industrie & haven:* Op dit transitiepad ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de marktsector. Bedrijven zullen de kosten van hun duurzaam geproduceerde producten op de markt moeten terugverdienen. Het Europese handelssysteem voor CO₂-rechten (ETS) draagt bij aan een speelveld, waarin duurzame energie rendabeler wordt – al moet de prijs voor CO₂ nog aanmerkelijk hoger worden om de transitie voor bedrijven werkelijk rendabel te maken. Ook hier heeft de gemeente vooral een aanjagende en geen trekkende rol. Dat betekent dat de gemeente op dit transitiepad slechts beperkt middelen inzet.
- In het domein van de *eigen organisatie* moet de gemeente zelf zorgen voor verduurzaming. Primair is het daarbij zaak te komen tot duurzame investeringen binnen de eigen budgetten en met inverdieneffecten. Naar verwachting is hier wel aanvullende inzet nodig. Daarvoor zal niet het Klimaatfonds worden gebruikt, maar de middelen voor aanvullende versnelling uit de reserve Duurzaamheidsfonds.

Om de doelstellingen van het coalitieakkoord te bereiken is een maatschappelijke transitie nodig, waarin partijen in de stad intensief samenwerken en verantwoordelijkheid nemen. Dat geldt ook voor de inzet van financiële middelen. De forse inspanning van de gemeente gedurende deze collegeperiode is in het licht van de totaal benodigde investeringen nog relatief bescheiden – ook als rekening wordt gehouden met de besparingen op de energie- en onderhoudslasten. Na deze collegeperiode zal deze inspanning weer moeten worden vervolgd om de transitie in zijn geheel mogelijk te maken. Daarnaast zal het Rijk met juridische en financiële en/of fiscale maatregelen een speelveld moeten creëren om het beoogde tempo van de transitie mogelijk te maken.

Kern van de financiële strategie van het programma is dat de gemeente zich in het hele traject de vraag stelt, hoe de middelen zodanig in te zetten dat in samenwerking met andere partijen een klimaatneutrale en aardgasvrije stad wordt bereikt. Per transitiepad wordt bepaald welke rol en bijdrage de gemeente voor zichzelf ziet en hoe allianties met andere partijen aan te gaan, zodat ook die hun bijdrage aan de transitie willen en kunnen leveren. Innovatie vanuit de samenleving en de markt zal actief worden uitgelokt. De strategie zal over de volle breedte van het programma Amsterdam Klimaatneutraal herkenbaar moeten zijn. Per transitiepad is in het bestedingsperspectief de ordening van het speelveld geanalyseerd en de rol bepaald die de gemeente wil spelen. Op grond van deze analyses is per transitiepad op hoofdlijnen een financiële strategie geformuleerd. Op basis van de businesscases die per transitiepad komende maanden zullen worden uitgewerkt, ontwikkelen deze strategieën zich verder door.

Een belangrijk punt van aandacht is de verdeling van de kosten en baten van de energietransitie - met name in de gebouwde omgeving. Het college hecht er aan dat de transitie niet leidt tot hogere woonlasten – in ieder geval voor mensen met een smalle beurs.

De uitwerking van het bestedingsperspectief leidt in deze fase tot een globaal meerjaren-perspectief voor de inzet van het Klimaatfonds. Dit zal in de loop van 2019 verder worden uitgewerkt, zodat parallel met de definitieve Routekaart een nader bestedingsperspectief kan worden gepresenteerd.

Indicatie inzet Klimaatfonds naar transitiepaden

• Transitiepad gebouwde omgeving: Aardgasvrij	++++
• Transitiepad gebouwde omgeving: maatschappelijk vastgoed	++
• Transitiepad mobiliteit	0
• Transitiepad duurzame elektriciteit	+
• Transitiepad industrie & haven	+

3. Kennis te nemen van de inrichting van rapportages over het Klimaatfonds:

3a. In de P&C-cyclus rapporteert het college over de gerealiseerde toekenning en besteding van het fonds.

Voor de samenhang van het overzicht van de verantwoording van de besteding van gemeentefinanciën zal voor rapportage over het fonds aansluiting gezocht worden bij de reguliere P&C cyclus. Daarbij zal aandacht worden besteed aan het onderscheid tussen toekenning en besteding van de middelen in het Klimaatfonds.

3b. Bij de jaarlijkse programmatische actualisatie van de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal actualiseert het college tevens het bestedingsperspectief voor de inzet van het Klimaatfonds in de komende jaren.

Jaarlijkse zal de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal worden geactualiseerd. De beoogde inzet van het fonds in de komende jaren is daarbij een belangrijk onderdeel. Daarom zal met de routekaart ook het bestedingsperspectief jaarlijks worden geactualiseerd. Bij de actualisatie zal het college het inzicht in de beoogde toekenning van de middelen en de planning van besluitvorming en besteding vervensen.

Besluit deel 2. Aanpassen Duurzaamheidsfonds

In 2015 heeft de Gemeenteraad besloten tot het instellen van een reserve Duurzaamheidsfonds. Het startsaldo bedroeg 52 miljoen euro. Het instellen van het Duurzaamheidsfonds was verbonden met de agenda Duurzaamheid van het vorige college. Het Duurzaamheidsfonds verstrekt financiering voor duurzaamheidsinvesteringen aan burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Dit deel van het duurzaamheidsfonds is revolverend. Lopende de vorige collegeperiode zijn meerdere keren middelen uit het Duurzaamheidsfonds afwijkend van de kaders voor de reserve niet-revolverend ingezet: € 10 miljoen via de zogenaamde versnellingsmiddelen Duurzaamheid, 7,2 miljoen risicodekking voor nascheiding bij het AEB en 3,0 miljoen voor zero-emissiebussen.

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de opzet van het Duurzaamheidsfonds zal worden herijkt. Het fonds kan slimmer worden ingezet. Op dit moment zijn in ieder geval de nog niet belegde middelen vrij inzetbaar voor de doelstellingen van het fonds in herijkte vorm. Daarnaast wordt in de huidige systematiek van het Duurzaamheidsfonds een veel groter deel van de reserve ingezet als risicodekking voor de verstrekte leningen dan gezien het risicoprofiel van die leningportefeuille noodzakelijk is. Door die systematiek aan te passen kan een groter deel niet-revolverend worden ingezet zonder dat dit ten koste gaat van het versterken van leningen (de revolverende inzet).

- 4. In te stemmen met: een risicodekking binnen de reserve Duurzaamheidsfonds van € 1,5 miljoen als risicodekking voor openstaande leningen uit het Duurzaamheidsfonds, zodat de gemeente tot € 30 miljoen aan door het Duurzaamheidsfonds verstrekte leningen uit kan hebben staan*

De middelen in de reserve Duurzaamheidsfonds worden momenteel ingezet als risicobuffer voor de leningen die de gemeente verstrekt uit het Duurzaamheidsfonds. In de financiële systematiek van de gemeentefinanciën worden verstrekte leningen niet onttrokken aan de reserve Duurzaamheidsfonds. Op de balans van de gemeente staat tegenover de verstrekte lening immers een vordering. Administratief leent de gemeente via haar treasuryfunctie het geld en leent het geld door aan de geldnemer. De reserve Duurzaamheidsfonds vormt de garantie voor het risico van wanbetaling. Doordat deze gelijk is aan het plafond voor uit te zetten leningen is er nu sprake van 100% risicodekking. Het feitelijke terugbetalingsprofiel van de leningen in het Duurzaamheidsfonds (geen wanbetalingen tot nu toe) rechtvaardigt een beduidend lager percentage van 5% .

Met een risicobuffer van € 1,5 miljoen euro kan zo een leningenportefeuille van 30 miljoen worden afgedekt. Omdat de gemeente als beleid heeft dat geen decentrale risicobuffers worden aangehouden, wordt voorgesteld vanuit de reserve

Duurzaamheidsfonds deze risicobuffer van 1,5 miljoen euro over te dragen ten behoeve van het weerstandsvermogen aan de Algemene Reserve.

5. *In te stemmen met het niet-revolverend inzetten van € 25,0 miljoen uit de reserve Duurzaamheidsfonds voor een aanvullende versnelling van de transitie naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad met een begrote onttrekking van € 5,5 miljoen in 2019, € 7,5 miljoen in 2020, € 6,0 miljoen in 2021 en € 6,0 miljoen in 2022.*

Na de besluiten onder 4 resteert binnen de reserve Duurzaamheidsfonds een saldo van € 25 miljoen. Deze middelen zijn binnen de doelstelling van de reserve beschikbaar voor het stimuleren van duurzaamheid in de stad. Voorstel is deze middelen niet-revolverend in te zetten voor een aanvullende versnelling voor de verduurzaming in de periode 2019-2022. De doelstellingen van het fonds zoals vastgesteld op 25 november 2015, blijven onverkort van toepassing, maar de kaders voor de inzet van het fonds zijn voor dit deel niet langer van toepassing. Daarmee wordt aangesloten bij de praktijk in de afgelopen coalitieperiode. Voorstel is deze versnelling in te zetten voor de voor de volgende bestedingsdoelen:

- *Dialogoog, partnerschap en faciliteren.*
Het college heeft de ambitie om Amsterdam Klimaatneutraal een beweging van de stad te laten zijn – een partnerschap tussen bewoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Dat vergt middelen voor stedelijke campagnes, dialoog en participatiemaatregelen. Daarnaast blijft het van belang om partijen in de stad te activeren en te faciliteren bij de verduurzaming, zoals vanaf 2016 ook van al vanuit de Versnellingsmiddelen is gebeurd.
Enkele regelingen die ondersteuning bieden aan bewoners en partijen in de stad, zoals de regeling Ruimte voor duurzaam initiatief, worden voortgezet. Uitgangspunt is een beperkt aantal eenvoudige regelingen.
- *Onderzoek, advies en voorbereidingskosten.*
Voor de transitie zullen we nog veel moeten uitvinden. Daarvoor is leergeld noodzakelijk. Indien voorbereidingskosten direct gerelateerd zijn aan investeringen die in aanmerking komen voor het fonds Klimaatneutraal, kunnen deze kosten ten laste van dit fonds komen. Andere onderzoek-, advies- en voorbereidingskosten kunnen ten laste van de resterende middelen van de Duurzaamheidsfonds gebracht worden.
- *Verduurzaming gemeentelijke organisatie.*
Het verduurzamen van de eigen organisatie vergt een intensief transitietraject bij het gemeentelijk vastgoed, wagenpark, inkoopbeleid, verlichting etc. Uitgangspunt is om de kosten hiervoor zo veel mogelijk te dekken uit de reguliere investeringsplanning voor groot onderhoud en vervanging, de opbrengsten uit energiebesparing en de extra middelen vanuit het coalitieakkoord voor verduurzaming gemeentelijk vastgoed (€ 2 miljoen in 2019 en 2020 en € 4 miljoen in 2021 en 2022). Aanvullend kan vanuit de resterende middelen van de reserve Duurzaamheidsfonds ondersteuning worden geboden – zowel voor ondersteuning van de businesscase als voor proceskosten. Voorwaarde is dat hiervoor een concreet projectvoorstel is uitgewerkt – analoog aan de voorwaarden voor een projectvoorstel tlv. het Klimaatfonds.

6. In te stemmen met een begrotingswijziging waarin de consequenties van besluiten 1, 4 en 5 zijn verwerkt.

Dit besispunt wordt toegelicht bij de financiële consequenties van dit besluit.

	Financiële paragraaf					
Grondexploitatie: Nee			Totale omvang krediet:	€		
			Financiële dekking:			
Investering: nee			Totale omvang krediet:	€		
			Afschrijvingstermijn:			
			Gebruikt rentepercentage:	%		
			Looptijd krediet:			
Is de regeling kredieten van toepassing: nee			Omvang aangevraagd krediet (excl BTW)	€		
Regeling Risicovolle Projecten van toepassing: nee						
Zijn er risico's en zo ja, hoe worden deze beheerst?						
	Financiële gevolgen					
	2019	2020	2021	2022		Volgnummer
Kapitaallasten						
Overige exploitatielasten						
Dotatie aan Klimaatfonds	37.500.000	37.500.000	37.500.000	37.500.000		
Bestedingen Klimaatfonds	3.000.000	12.000.000	23.250.000	37.500.000		
Middelen voor energietransitie	5.500.000	7.500.000	6.000.000	6.000.000		
Totaal	46.000.000	57.000.000	66.750.000	81.000.000		
Baten						
Onttrekking aan VEF	37.500.000	37.500.000	37.500.000	37.500.000		
Onttrekking aan Klimaatfonds	3.000.000	12.000.000	23.250.000	37.500.000		
Onttrekking duurzaamheid voor energietransitie	5.500.000	7.500.000	6.000.000	6.000.000		
Totaal	46.000.000	57.000.000	66.750.000	81.000.000		
Saldo ten laste van de algemene middelen						
Waarvan nog niet gedekt						

Toelichting

De in te stellen overige bestemmingsreserve Klimaatfonds wordt de komende vier jaar gevoed uit het Vereveningsfonds met vier dotaties van € 37,5 miljoen. Bij de uitgaven wordt een onderscheid gemaakt tussen het moment van toekenning van de middelen door een raads- of collegebesluit en het moment van feitelijke besteding. De daadwerkelijke uitgaven die het gevolg zijn van een besluit voor een bijdrage aan een investering ten laste van het fonds vinden namelijk veelal over meerdere jaren plaats. En ook doordat de investeringen uit het fonds zorgvuldig zullen moeten worden voorbereid, zal het kasritme niet gelijk lopen met het voedingsritme van het fonds.

Het is moeilijk nu al aan te geven op welk moment de feitelijke besteding zal plaatsvinden. Naar de huidige verwachting wordt € 150 miljoen in de periode 2019-

2022 toegekend en circa € 75 miljoen euro in deze periode daadwerkelijk besteed met het volgende verwachte kasritme.

2019	€ 3 miljoen
2020	€ 12 miljoen
2021	€ 23 miljoen
2022	€ 37 miljoen

De verwachting is dat de na 2022 nog resterende € 75 miljoen in de periode 2023 t/m 2025 zal worden besteed. De beheerkosten van het Klimaatfonds zullen worden gedekt uit het fonds.

Inzet middelen voor aanvullende versnelling

Toelichting op de nog beschikbare middelen reserve duurzaamheidsfonds na verwerking van de voorgestelde risicodekking t.b.v. leningen Duurzaamheidsfonds.:

Startsaldo Duurzaamheidsfonds	€ 52.000.000
Uitname voor Versnellingsmiddelen Duurzaamheid	€ 9.600.000
Beheerkosten fonds (inclusief communicatie en aanjagen investeringen)	€ 1.750.000
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	€ 3.250.000
Uitname bijdrage zero emissiebusen	€ 1.500.000
Risicodekking t.b.v. leningen Duurzaamheidsfonds	€ 1.500.000
Eerdere risicodekkingen	€ 9.400.000
<i>Nog beschikbaar restant duurzaamheidsfonds</i>	€ 25.000.000

Na het doorvoeren van deze wijzigingen wordt het verstrekken van aantrekkelijke duurzaamheidsleningen vanuit het Duurzaamheidsfonds op een ongewijzigde wijze gecontinueerd.

Besteding van het nog beschikbare restant van het duurzaamheidsfonds.

Het nog beschikbare restant van de reserve Duurzaamheidsfonds is € 25 miljoen en zal worden ingezet voor:

	2019	2020	2021	2022
• dialoog, partnerschap en faciliteren	3,5	5,5	3,5	3,5
• onderzoek en advies	1,0	1,0	1,0	1,0
• verduurzaming eigen organisatie	1,0	1,0	1,5	1,5
Totaal (* € 1.000.000)	5,5	7,5	6,0	6,0

Geheimhouding

n.v.t.

Stukken

1. Nota Bestedingsperspectief Klimaatfonds

n.v.t.

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

B. Teulings, 06-21812146, bart.teulings@amsterdam.nl

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

Jaar 2019
Afdeling 1
Nummer 113
Datum 6 februari 2019

Gemeente Amsterdam
Gemeenteraad

R

Voordracht voor de raadsvergadering van woensdag 13 en donderdag 14 februari 2019

Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam

Femke Halsema, burgemeester

Peter Teesink, secretaris
